

(i) Printed Pages: 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	5	0

Exam. Code :

1	1	2	4

M.Ed. (General) 2nd Semester

(2042)

PEDAGOGY OF SOCIAL SCIENCE EDUCATION—II

(In all Mediums)

Paper—VI E02-PSS-II (Same for M.Ed. (G&C)
2nd Semester and M.Ed. (E.T.) 2nd Semester)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :— Attempt *five* questions in all, including Question No. IX which is compulsory and selecting *one* question each from Units I-IV.

UNIT—I

- I. Define social sciences and enumerate research perspectives in pedagogy of social science education. 14
- II. Highlight epistemological framework proposed in NCF-2005 concerning teaching learning of social sciences. 14

UNIT—II

- III. Specify important characteristics of Social Science curriculum at secondary stage. 14
- IV. Discuss methodology of development of textbooks and workbooks with emphasis on their conceptualization and processes. 14

UNIT—III

- V. Compare and contrast Behaviorist approach and Constructivist approach to teaching learning of social sciences. 14
- VI. Critically evaluate RAFT (role, audience, format and topic) learning strategy in teaching learning of social sciences and also discuss its merits and limitations. 14

UNIT—IV

- VII. Enlist various ways of using Environment and Community resources in teaching — learning of social science. 14
- VIII. Elucidate the relevance of Portfolios in assessment and evaluation of students' progress in teaching learning of social sciences. 14

UNIT—V

IX. Write short notes on the following :

- (a) Nature of social sciences
(b) Teacher handbooks and their conceptualization
(c) Cooperative learning
(d) Evaluation of attitudes. 3.5×4=14

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पाँच प्रश्न करें, साथ ही प्रश्न नं. IX जो कि अनिवार्य है। सूत्रिते 1 से IV प्रत्येक में से एक-एक प्रश्न करें।

यूनिट-1

- I. सामाजिक विज्ञान को परिभाषित करें और सामाजिक विज्ञान शिक्षा के अध्ययन में अनुसंधान के दृष्टिकोणों की गणना करें। 14
- II. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण अधिगम से संबंधित NCF-2005 में प्रस्तावित ज्ञानमीमांसीय ढांचे को उजागर करें। 14

यूनिट-II

- III. माध्यमिक स्तर पर सामाजिक विज्ञान पाठ्यक्रम की महत्वपूर्ण विशेषताओं को निर्दिष्ट करें। 14
- IV. पाठ्यपुस्तकों और कार्यपुस्तिकाओं के विकास की कार्यप्रणाली पर उनकी अवधारणा और प्रक्रियाओं पर जोर देते हुए चर्चा करें। 14

यूनिट-III

- V. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण-अधिगम के लिए व्यवहारवादी दृष्टिकोण और रचनावादी दृष्टिकोण की तुलना करें और इसके विपरीत करें। 14
- VI. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण अधिगम में आर. ए. एफ. टी. (भूमिका, श्रोता, प्रारूप और विषय) सीखने की रणनीति का आलोचनात्मक मूल्यांकन करें और इसके गुणों और सीमाओं पर भी चर्चा करें। 14

यूनिट-IV

- VII. सामाजिक विज्ञान-अधिगम में पर्यावरण और सामुदायिक साधन-स्रोतों के उपयोग के विभिन्न तरीकों की सूची बनाएं। 14
- VIII. सामाजिक विज्ञान के शिक्षण अधिगम में छात्रों की प्रगति के मूल्यांकन और मूल्यांकन में पोर्टफोलियो की प्रासंगिकता को स्पष्ट करें। 14

यूनिट-V

- IX. निम्नलिखित पर लघु नोट लिखिए :
(क) सामाजिक विज्ञान का स्वरूप
(ख) शिक्षक हैंडबुक और उनकी अवधारणा
(ग) सरकारी अधिगम
(घ) दृष्टिकोण का मूल्यांकन। 3.5×4=14

(पंजाबी अठुइए)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ IX ਸਮੇਤ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

- I. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ। 14
- II. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ NCF-2005 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-II

- III. ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ। 14
- IV. ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਵਰਕਬੁੱਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਾਰਜਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

- V. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਵਿਹਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਖਰੇਵਾਂ ਕਰੋ। 14
- VI. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਏ.ਐਫ.ਟੀ. (ਭੂਮਿਕਾ, ਦਰਸ਼ਕ, ਫਾਰਮੈਟ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ) ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਹਣੀਤੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-IV

- VII. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ-ਅਧਿਆਪਨ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਾਧਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਓ। 14
- VIII. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਪੌਰਟਫੋਲੀਓ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-V

- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰੂਪ
(ਅ) ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਥ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ
(ੲ) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਣ
(ਸ) ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ। 3.5×4=14